

22.11.87
10.2.87

16.7.87 נס 60 מ. ק. 13)

13/1000

בורהות מוסכמת

המוסד קורא למשען עקרון השיוויון בין עובדי המחקר בשתי המערבות - הבטחונית והאורחית

16.6.65. בהמלצות אלה, שאושרו ע"י שר האוצר, נאמר בין השאר:
כללה:

"הוועדה מוצאת לנכון להשווות את שיטת הדירוג ותנאי השירות של החוקרים במשרדי הממשלה השינויים לעמיהם במשרד הביטחון".
דירוג עובדי המחקר מבוסס על קביעת דרגות התואמות את הישגיו המדעיים של החוקר ולא לפי מידת אחיזתו המינהלית..."
חוקרים בשירות המדינה ידרגו בדרוג החדש באמצעות ועדת דירוג עליונה שתיעזר בעובדות משנה".

"תפקיד ועדות המשנה - לטפל בהצעות הדירוג של כל מוסד מחקר. ועדת הדירוג העליונה תשקו על שמירת רמת דירוג שווה במוסדות המחקר השינויים".
עם אישור המלצות ע"י שר האוצר, פורסמה ביום 1.12.65 הודעה מעת נציג שירות המדינה וכבה נאמר, בין השאר, ככללה:
טולם הדירוג של עובדי המחקר, הנהוג במכוני המחקר של מערכת הביטחון, יונtag למפרע מיום 1.10.1965 בשרות המדינה כולם...".

"הנתיבות מפורחות לשיבוץ העובדים בדרגות עובדי המחקר תיקבענה על ידי ועדת הדירוג, על בסיס הכללים הקיימים ביום בידון זה במערכת הביטחון".

למעשה, קיימות הנתיבות אחידות לדירוג עובדי המחקר כולם, מטעם המשנים. ההנחיות האחידות בעניין זה הן מיום 22.4.1980 וכן לסוגיהם המשנים. הנקודות האחידות בעניין זה הן מיום 6.7.72, מכך מיניות 6 דרגות בסולם הדירוג של עובדי המחקר: החל מדרגה ה' המקבילה לדרגת אסיסטנט בسئل האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה, דרך דרגות ד', ג', ב', א', ועוד, שהיא הדרגה הגבוהה ביותר ומקבילה לדרגת פרופסור מן המניין הנמוכה להשכלה גבוהה. במקצת מיום 6.7.72, שנשלחה ע"י מר. י. אלוני, הממונה על תנאי העבודה והתקנות בנכיבות שירות המדינה, אל ד"ר. זיידמן, יו"ר התחיה האוטונומית לעובדי המחקר, נקבע כי:

"הבסיס להסכם אשר נערך אתם ביום 26.12.71 היה השווה להנאי עובדה ~~המקובל~~ להנאי עובדה ~~המקובל~~ לגבי החוקרם במערכת הביטחון...".
מכותב זה, "על כל תוכנו וניסוחיו", אושר מחדש בהסכם הקיבוצי המיוני של עובדי המחקר הבטחוניים בשירות המדינה בתנאי שכר, ובעקיפין - העסgal האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה. אולם, נקבע כי:

הצדדים לחדר את ההסכם הקיבוצי הקודם מיום 26.12.72 לשנתיים נוספת: אפריל 72 – אפריל 1974.

הוראה זו, שלא בוטלה ולא שונתה מאז, ממשיכה להיות בתוקף מכוח חוק ההסכם הקיבוצי תשי"ז-1957, סעיף 13. יתר-על-כן, גם מכוח

המוסד לבורהות מוסכמת בשירותים הציבוריים

בורהות מוסכמת (בר"מ) 9/86

בעניין: איגוד עובדי המחקר התובע

נד

מדינת ישראל

הנתבעת

בפני: השופט צבי ברנוויל, י"ר
עו"ד מרדכי ביבי, חבר
ד"ר יעקב ארנון, חבר
בשם התובע: עו"ד משה וגנר
בשם הנתבע: עו"ד גב' אסתר נחליאל

פסק בורהות

התובע, איגוד עובדי המחקר (להלן – "האיגוד"), מAgent בתוכו את עובדי המחקר בשירות המדינה, להוציא את עובדי המחקר במוסדות מערכת הביטחון. בתביעה זו הוא תובע בשביב חבריו לדירוג מתן פיצוי כספי הולם עבור ההבדלים בין דירוג חבריו לדירוג עובדי המחקר במערכת הביטחון, והוא מציע שהפיצוי יינתן בצוරה של הנחתת רכיב שכר חדש שיקרא "गמול שיבוץ".

(2) להטליף את השיטה הנוכחית של תשלום הוצאות הרכיב לחברי כתשלום 2 תוספות שכר בשמות "מקדמה שכר ברוטו" ו"תוספת ניידות", כמפורט במוסדות להשכלה גבוהה לגבי הסגל האקדמי שביהם.

(3) להנaging "קרון החיעולות" לחבריו כמו לעמיהם במוסדות המחקר של מערכת הביטחון.

את התביעה בשלושת הנושאים הללו מבסס התובע על העיקרונו המוסכם בדבר שוויונם של עובדי המחקר האורחית בשירות המדינה עם עובדי המחקר הבטחוניים בשירות המדינה בתנאי שכר, ובעקיפין – העסgal האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה.

אכן, הכל מסכימים ומאשרים את קיומו של העיקרונו הנ"ל, והמלוקת בין הצדדים נסבה על היקף תחולתו של חברי התובע. ראשיתו של העניין בהמלצות ועדת מיוחדת לדירוג חוקרים בשירות המדינה, שמנתה ע"י שר האוצר ושגשה לו את הדוח' שלה ביום

"תנאים שנקבעו בין הצדדים בהסכם קיבוציים או הסדרים קודמים ימשכו להיות בני תוקף בתקופת תוקפו של זכרון דברים זה, אלא אם שונו במפורש או מעתה על ידי הוראה מהווארות זכרון דברים זה".

לאור האמור לעיל, נדון כעת בשלושת הנושאים הנסכיפיים של התביעה כסדרם: גМОל שיבוץ, מקדמת שכר ברוטו ותוספת ניירות, זכרון התיעלות.

1) **גМОל שיבוץ**
תוספת שכר צו בכלל אינה קיימת במערכת הביטחון. בכלל זאת, מציע התובע, להניג לגבי חבריו רכיב שכר חדש בשם זה, שיינתן פיצויו הולם بعد פער הדירוג הקיים ביןם לבין עמידתם במערכת הביטחון. ההצעה היא כי גМОל השיבוץ יוכסס על תחביב של 10 שנים בתוקף. לא ניכנס לפרטיה הצעה הזאת, כפי שהם מועלמים בכתבה-התביעה. מילא בסופו של דבר אנו שוללים את החידושים הזה מיסודו ובכללו. מאידך, נבחנו כעת את ההבדלים האmittיטים הקיימים בדרוג של עובדי המחקאר האזרחיים לעומת עמידתם במערכת הביטחון, כפי שהוכיחו עדויות שכאו לפנינו, ובהתאם לכך נקבע את הפיתרון לבעה על פי שיטת הדירוג האזרחית שERICA לוחול על עובדי המחקאר כולם בשירות המדינה, במערכת האזרחי והבטחונית גם יחד.

הטענה העיקרית של התובע בעניין זה היא, שבעוד שבערכת הביטחון מתקבלים עובדי מחקר, מתחלים, גם שאין להם תפקיד של תואר שלישי (תואר דוקטור), בדרגה ג', הררי בשירות האזרחי מתקבלים עובדים כאלה בדרגה ה', וرك בעל תואר ד'ר יכול להתקבל בעקבות מחקר בדרגה ג'. מחוקךך נוצר פער של שתי דרגות בין העובדים משנהי הסוגים הנמשך והולך לאורך כל הקריירה של העובדים האזרחיים. הטענה בדבר קבלת עובד מחקר מתחילה ושאין לו תואר דוקטור במערכת הביטחון בדרגה ג' לא הוכחה. היא נשלה לחולוטין על-ידי שנים מעדי המדינה: מר זלמן וידנפלד, הממונה על מערכת הביטחון בנציגות שירות המדינה, ובכ' אביכה שור, סגנית למנהל וליחסי עובודה בראשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפאל').

מאידך, הוכרר מעדותם של אלה, כי קיימים הבדלים מהותיים, נוהליים וענוניים, בנושא הדירוג של העובדים בשתי המערכות, האזרחתית והבטחונית.

בדרוג האזרחי עדין מחלוקת דרגה ה' לשתי דרגות משנה: ה' ו-ה' 2. עובד מתחיל מקבל בשנה הראשונה דרגה ה' 1 בשנה השנייה הוא עולה לדרגה ה' 2. לעומת זאת, במערכת הביטחון ישנה דרגה ה' 2, ועובד מחקר מתחיל מקבל מיד דרגה זו.

מה חשוב הרבה יותר הוא הבדל הבא: במערכת הביטחון יכול בוגר מצטיין מהטכניון או מי שיש לו ניסיון מחקרי קודם לקבל מיד בחוקר בדרגה ד', מה שאין כן במערכת האזרחתית, שבה מתקבל תמיד עובד חדש בדרגה ה' 1.

גם בנושא הקידום בדרוג ישנו הבדל מהותי בין שתי המערכות, האזרחתית והבטחונית. על אף העיד מר דוד נהיר, מנהל מלוכה במכון להנדסה חקלאית במינהל המחקאר החקלאי, משרד החקלאות, כאמור: "ההנחיות לדירוג של נציגות שירות המדינה אין מושמות" אצלו לנו כמות-שהן. למעשה, מחקרים אצלו יותר. ההחרומות הן בתחום התואר האקדמי. לדוגמא, אצלו לנו לא יכול לקבל דרגה ג', בלי תואר דוקטור, בעוד שלפי ההנחיות יכול עובד להגיע לכל דרגה שהיא בעלי תואר דוקטור. עבר הי מקרים כאלה גם אצלונו, והתבססו בעיקר על ההישגים של אנשי בשטה. חיים וזה פשוט בלתי אפשרי אצלונו".

במיילים אחרים, בשירות האזרחי אין עובד מחקר יכול לעבור את המחסום של דרגה ג', ולהתקדם הלאה אל דרגה יותר גבוהה, אלא אם

מדובר מפורשות בהסכם הקיבוציים המוחדים הדושנתיים שנעשו בין הצדדים בדבר שמרתה תוקפן של תנאים שנקבעו בין הצדדים בהסכם קיבוציים קודמים או בהסדרים והתחתיות קודמים, נמשך וקיים עד היום תוקפה של הוראה בדבר השוואת השוואת החוקרם הבטחוניים בתנאי השבר והעכזה שלهما.

ושם אל לב, כי לפי הנסיבות של עקרון השוואת, הוא טוטלי. המדינה אינה כופרת בקיומו של עקרון השוויון, אבל היא טוענת שהשוויון אינו מוחלט. כאמור בכתב התשובה של המדינה, לדעתה: "זכות השוואת של התובע" עם עובדי המחקאר במערכת הביטחון... אינה כוחה כליל המוחלת אוטומטית על התובע, אלא קיימת במקום שנקבע במפורש, וכך שמוחלט לישמה מעת לעת".

את הפירוש הזה למשמעותו של עקרון השוויון מבקשת המדינה להסביר במיוחד מתחכם של סעיפים 22 ו-23 (א) לזכרן הדברים שבין הצדדים מיום 11.11.79. הטענה היא: "כי מכך סעיפים אלה בלבד עומדת לתובע וכות השוואת ואין הוא יכול לבסס זכות צווע על מסמכים מוקדמים יותר מעת חתימתו האחרונה על הטרפות להסכם המוגרת, שכן חתימה זו מיצתה את כל תביעתו שקדם לחתימתו.

לכן, יש לקרווא את התביעה על רקע הבנת הסעיפים הללו. איןנו מחייבים את הטענה.

יאמר מיד באופן כללי, כי לא מצאנו בדברים שצוטטו לעיל בקשר לעקרון השוואת סמכון לשעת המדינה. הדברים מנוסחים בלשון כללית ואין בהם שם סיג, פרה או מגבלה על היקף תחולתו של העקרון, או על צורך בהחלטה או בהסכמה מיוחדת כדי לישמו בקרה זה או אחר. סעיפים 22 ו-23 (א) הניל אין בהם כדי לשנות מצב זה. למעשה של דבר, הם מוכיחים דוגמה מלאפת להפעלת עקרון השוויון. סעיפים אלה קובעים כאמור:

"22. מוסכם בין הצדדים כי במידה שיחולו שינויים בנושאים המוסדרים בהסכם זה לגבי עובדי המחקאר במערכת הביטחון, יחולו שינויים אלו גם על העובדים עליהם חל הסכם זה".

"23. א. יקבעו לעובדי המחקאר במערכת הביטחון בהסכם השכר לשנים 78/80 78/79 רכיב שכר חדש מעבר לאמור בזכורן הדברים שנחתם ביום 9.9.79 בין המשלה לבין ההסתדרות הכללית והoved הארצי של עובדי המחקאר במערכת הביטחון, יdoneו הצדדים לזכרו דברים זה בדף דרך יישום על עובדי המחקאר". אמרת, סעיף 22 מתייחס רק לנושאים המוסדרים בהסכם זה, וקובע מה שקובע לגביים בלבד. אבל, אין בכך כדי לשלול או לגרוע מתוקף של הסכמים או התחתיות קודמים בדבר השוויון בתנאי שכר ועבודה של שתי חטיבות העובדים, הבטחוניים והאזרחיים, המשיכים להתקיים, כאמור, אך מכך חוק ההסכם הקיבוציים והם מכוח סעיף הוראה מפורשים בהסכם השוני שבין הצדדים. לדעתנו, מה שאפresher ללמידה מסעיף 22 הוא דווקא ההיפך מהטען. למעשה של דבר, הוא מהו הוכח החותמת להמשך קיומו באותו זמן של עקרון השוויון המחייב השוואת התנאים, והשינויים החלים בהם, בין שתי החטיבות.

אשר לסעיף 23 (א), גם הוא קובע שיש לישם על עובדי המחקאר האזרחיים כל רכיב שכר חדש אשר יקבע (אם יקבע) לעובדי המחקאר במערכת הביטחון בתקופת תוקפן של הסכמי השכר לשנים הנדרנות. וכייזה יעשה הדבר? על כך ידונו הצדדים. אין בכך כדי לשלול את קיומו באותו זמן של עקרון השוויון המלא או להפחית מעריכו. היפכו של דבר הוא הנכון, וזה דוגמא נוספת לשיטת שימוש בעקרון השוויון בדרך שיסכימו עליו הצדדים.

sicomo של דבר, עקרון השוויון בתנאי השכר של 2 חטיבות העובדים, שנקבע בעבר שריר וקיים. וזה גם בא לידי ביטוי ברווח בסעיף מפורש באותו זכרון דברים מיום 11.11.79 (סעיף 27), שוו לשונו: